

Eindverslag over de wetsontwerpen 56 der Zitting 1911—1912 en 58.

Art. 86, lid 1. Naar het voorkomt zijn de woorden „geschorst of vernietigd” juister dan „geschorst en zoo noodig vernietigd”. Een Koninklijk besluit als hier bedoeld is of een schorsingsbesluit of een vernietigingsbesluit. Of aan het vernietigingsbesluit een schorsingsbesluit al dan niet voorafging, doet niet ter zake. Uit de aanbevolen redactie zou kunnen worden afgeleid, dat zonder voorafgaande schorsing vernietiging niet mogelijk is, en schorsing kan overbodig zijn. Men zie ook art. 153 der Gemeentewet en art. 166 der Provinciale wet.

Art. 99. Naar aanleiding van de beschouwingen over de bepaling, dat het tijdstip der inwerkingtreding van de Radenwet bij Koninklijk besluit zal worden vastgesteld, zij opgemerkt, dat het feit, dat de Radenwet niet ingevoerd kan worden zonder dat de noodige gelden zijn gevoteerd, geacht kan worden de geopperde bezwaren geheel weg te nemen. Bepaling van het bedoelde tijdstip bij de wet zou geheel onnoodige vertraging hebben kunnen veroorzaken. De Staten-Generaal hebben echter volle vrijheid van oordeel, wanneer zij geroepen worden de invoering door het toestaan van gelden mogelijk te maken

*De Minister van Landbouw,
Nijverheid en Handel,*

A. S. TALMA.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 9 Mei 1913.

LAAN.
VAN DER FELTZ.
BAVINCK.
VAN DEN BERG.
VAN LANSCHOT.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet tot verzekering van
arbeiders tegen geldelijke gevolgen van invaliditeit
en ouderdom. (58 Tweede Kamer.)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Alvorens de beantwoording van het Verslag der Kamer aan te vangen, is het den ondergeteekenden een aangename taak, hun dank uit te spreken voor de vleiende woorden, waarmee onderscheidene leden de bespreking van het wetsontwerp begonnen.

Algemeene beschouwingen.

Het verheugde de ondergeteekenden ten zeerste, dat in het Verslag niet blijkt van de meening, als zoude een wettelijke voorziening in de geldelijke gevolgen van invaliditeit en ouderdom

niet noodig zijn, maar dat integendeel de pogingen der Regeering om tot zoodanige voorziening te geraken, door vele leden met belangstelling en ingenomenheid waren gezien.

Gelijk bij een dergelijk omvangrijk en ingewikkeld onderwerp ook niet anders te verwachten was, bestaat intusschen verschil van meening over de beste wijze van regeling, terwijl ook op den vorm van het wetsontwerp critiek wordt uitgeoefend. Die vorm wordt omslachtig en gecompliceerd genoemd.

Toegegeven moet worden, dat het ontwerp zeer uitgebreid is en vele ondergeschikte punten in bijzonderheden regelt. Bij de voorbereiding is te zijner tijd gezet overwogen, of dit laatste niet kon worden vermeden, b.v. door verschillende aangelegenheden van niet principieelen aard naar een algemeenen maatregel van bestuur te verwijzen. Daarvoor zou b.v. de regeling van de premiebetaling in aanmerking zijn gekomen, die in het wetsontwerp een zeer ruime plaats beslaat. Echter is dat denkbeeld ten slotte opgegeven, omdat de ondergeteekenden zich herinnerden hoe juist het ontwerp van den Minister KUYPER, dat eenigszins zulk een gesplitst systeem had gehuldigd, deswege aan critiek had bloot gestaan en hoe beide Kamers der Staten-Generaal tegen ruime opdracht van regeling aan algemeene maatregelen van bestuur bezwaar plegen te maken. Bij de behandeling van het wetsontwerp in de Commissie van Voorbereiding in de Tweede Kamer is de te volgen gedragslijn op dit punt opnieuw besproken. Ook daár werd inkrimping van het ontwerp bepleit (men zie blz. 169 van het Verslag, Gedrukte Stukken 1911/1912, 68, 3) en de Regeering verklaarde zich gaarne bereid om daartoe mede te werken, wanneer haar duidelijk bleek dat daartegen bij de Kamer geen bezwaar bestond. Ten slotte heeft echter ook die Kamer blijkbaar ingezien, dat schrapping van artikelen slechts op verplaatsing van noodige voorschriften zou neerkomen, en allicht den samenhang der bepalingen zou verbreken.

Nu zou het natuurlijk mogelijk zijn geweest om — overeenkomstig den thans gegeven wenk — het ontwerp in tweeën te splitsen en in het eene, korte, wetsontwerp slechts de algemeene beginselen, in het tweede de meer bijzondere bepalingen een plaats te doen vinden. Het kan zijn dat deze, voor ons land geheel nieuwe en tot nog toe niet bepleite, methode van wetgeving op den duur wenschelijk zal blijken en zeker zal de thans in dit opzicht gegeven wenk in de toekomst bij voorkomende gelegenheden overweging verdienen. Maar men vergeet niet, dat de aldus in het leven te roepen vereenvoudiging niet bijzonder groot kan zijn, waar dan immers de combinatie der beide wetten het materiaal zal vormen, dat zal moeten worden bestudeerd en gekend door hem, die de wettelijke regeling wil begrijpen en toepassen. Dat het jongste Belgische ontwerp op de verplichte verzekering zeer aanzienlijk korter is dan het Nederlandsche voorstel, valt niet te ontkennen. Maar dat ontwerp bepaalt zich dan ook tot de hoofdlijnen der regeling, terwijl de geheele opvulling van het raam aan de uitvoerende macht wordt overgelaten. Uitteraard kan een Regeering tegen dit, gemakkelijk hanteerbare, systeem niet licht bezwaar hebben. Maar gelijk gezegd, meenden de ondergeteekenden dat bij de Staten-Generaal wél bezwaar zou bestaan. Bovendien moet ook hier weer worden opgemerkt, dat het complex van wettelijke en uitvoeringsbepalingen, dat in de practijk zou moeten worden gekend, ten slotte niet minder ingewikkeld zou zijn geworden dan thans het geval zal zijn.

Meenen de ondergeteekenden dus, dat de uitvoerigheid der voorgestelde regeling uit den aard der zaak voortvloeit en hun niet als grief mag worden aangerekend — aan den anderen kant erkennen zij gaarne, dat een andere wijze van ouderdomsverzorging, n.l. langs den weg van Staatspensioen, allicht zou hebben geleid tot een korter en eenvoudiger wets-

Eindverslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 58.

ontwerp, gelijk de Engelsche en Deensche wetten op de ouderdomsvoorziening inderdaad korter en eenvoudiger zijn. Maar, men zal het toegeven, niet de vorm van de te treffen regeling mag ten slotte over de wijze van regeling beslissen, hoezeer dan ook het belang van een zoo eenvoudig mogelijken vorm moet worden erkend. In laatste instantie zullen de voordeelen der onderscheidene regelingen zelf, bij de keuze van het stelsel den doorslag moeten geven.

Dit leidt van zelf tot de bespreking van de volgende vragen, die in het Verslag een plaats vonden:

1°. is het stelsel der Staatspensionneering verkieselijk boven dat der verplichte verzekering, hetzij de Staatspensionneering wordt aanvaard als eenig en blijvend middel van voorziening, hetzij zij wordt beschouwd als (tijdelijke) aanvulling van het stelsel der vrijwillige verzekering?

2°. moet het thans gekozen stelsel van verplichte verzekering worden afgekeurd, hetzij op grond van het ongeoorloofde van dwang, in verband met de mogelijkheid om langs den weg der gesubsidieerde vrijheid tot een bevredigend resultaat te geraken, hetzij op grond van den omslag en de kosten, aan het stelsel verbonden, hetzij eindelijk op grond van te duchten gevaar voor nadeelige gevolgen van moreelen aard?

3°. mag een verplichte verzekering zich beperken tot loonarbeiders, en ware een combinatie van ziekte- en invaliditeitsverzekering niet rationeeler geweest dan de samenkoppeling van ouderdoms- en invaliditeitsverzekering? Mag voorts een weduwenrente in het ontwerp ontbreken?

Ad 1um. De vraag: staatspensioen of verplichte verzekering, heeft in de met de andere Kamer gewisselde stukken en de in die Kamer gehouden besprekingen een zóó breede plaats ingenomen, dat men thans niet opnieuw van de ondergeteekenden een zeer uitvoerige beschouwing zal verwachten. Bovendien zijn in het Verslag door de leden, die zich op het standpunt der verplichte verzekering stellen, zóó juiste gronden voor hunne zienswijze aangevoerd en breedvoerig ontwikkeld, dat de ondergeteekenden zich tot eenige aanvulling daarvan mogen bepalen.

Natuurlijk moet worden toegegeven, dat in sommige opzichten aan staatspensionneering voordeelen zijn verbonden. Reeds kwam ter sprake de meerdere eenvoud der te treffen regeling — waaruit intusschen niet moet worden afgeleid, dat zulk een regeling in de huidige omstandigheden gemakkelijk zou tot stand komen. De discussies, over den inhoud eener eventuele wet op de staatspensionneering in den laatsten tijd ten onzent gevoerd, toonen overtuigend het tegendeel aan. Als een tweede voordeel kan worden genoemd de mogelijkheid, welke de staatspensionneering biedt, om alle oude behoeftigen in het genot van een uitkeering te stellen — al moet ook hier weer een reserve worden gemaakt, n.l. dat het beoordeelen van iemands „behoefte” tot een vernederend en inquisitoriaal onderzoek en tot willekeur in de praktijk kan leiden. Als verdere voordeelen worden in het Verslag aangevoerd de geringere omslag van het stelsel en het niet-betalen van premie door personen, die toch in het algemeen ook gedurende hun beste arbeidsjaren niet veel hebben te missen.

De laatste twee voordeelen echter mogen slechts onder groot voorbehoud als zoodanig worden aanvaard — namelijk alleen, wanneer men uitsluitend het oog slaat op de ouderdomsvoorziening. Geeft men de invaliditeitsvoorziening niet prijs en wil men niet ook de voorziening tegen invaliditeit brengen ten laste van den algemeenen belastingbetaler (iets, wat ten onzent niet is bepleit en ook reeds op grond van de kosten ten eenenmale onuitvoerbaar zou zijn), dan zal het ook bij Staatspensionneering noodig zijn, premie van arbeiders en werkgevers te heffen en een even omvangrijke administratie

te voeren als volgens het huidig wetsontwerp wordt voorgesteld. Alleen zouden die premie (die dan iets, doch niet veel, geringer zou kunnen zijn dan de thans voorgestelde) en die administratie dan een nuttig effect hebben, niet voor twee verzekeringen, doch alleen voor de invaliditeitsvoorziening. Men zou, naast de administratie volgens de wet op de Staatspensionneering, krijgen de administratie voor de wet op de invaliditeitsverzekering. In Engeland is dat dan inderdaad ook het geval, waar de *Old Age Pensions Act* wordt uitgevoerd door een geheel ander corps van ambtenaren en autoriteiten dan de *National Insurance Act*, welke uitvoering vermoedelijk niet geringer omslag medebrengt dan met de Nederlandsche Invaliditeitswet het geval zal zijn. Ten aanzien van het thans besproken punt moge ten slotte worden herinnerd aan hetgeen is aangeteekend op bladz. 11 van het Verslag der andere Kamer, waaruit o. a. blijkt, dat van de totale, door het ontwerp geëischte, weekpremie slechts ongeveer $\frac{1}{3}$ voor de ouderdomsrenten, de rest voor de invaliditeitsrenten noodig is.

Mogen dus de voordeelen der Staatspensionneering niet worden overschat — aan het stelsel kleven bezwaren, die het voor de ondergeteekenden onaannemelijk maken. Voor zoover die bezwaren van principieelen aard zijn, hebben zij in het thans uitgebrachte Verslag zoomede in de vroeger ter zake gewisselde stukken een zóó uitvoerige behandeling gevonden, dat de ondergeteekenden meenen, zich thans aan dit een en ander te mogen refereeren. Hunnerzijds zouden zij nog den nadruk willen leggen op de beide volgende punten, die hun — afgezien nog van iedere principieele bedenking — overwegende practische bezwaren tegen het aannemen van staatspensionneering toeschijnen:

A. het stelsel van staatspensioen geeft geen oplossing voor de *invaliditeitsvoorziening*;

B. de kosten van de Staatspensionneering zijn zóó hoog, dat zij, alleen voor de *ouderdomsverzorging*, alle voor de arbeidersverzekering beschikbare middelen zullen opsorpen, zoo niet overschrijden.

Ad A. De Staatspensionneering geeft geen oplossing voor de *invaliditeitsvoorziening*. Dit is in confesso. Kiest men dus het stelsel van staatspensioen, dan zal men óf moeten afzien van de voorziening tegen geldelijke gevolgen van invaliditeit óf wel die voorziening op andere wijze moeten zien te treffen. Wat dit laatste betreft, moge er in het voorbijgaan de aandacht op worden gevestigd, dat juist het thans gekozen systeem: een gecombineerde ouderdoms- en invaliditeitsverzekering, een zooveel mogelijk gelijkmatige toepassing over het geheele land en in de verschillende bedrijven waarborgt. Een *afzonderlijke* ouderdomsvoorziening zou vermoedelijk in meerdere mate aan het platteland, een *afzonderlijke* invaliditeitsverzorging hoofdzakelijk aan de industrie en de steden ten goede komen. Thans compenseert het een het ander. Maar afgezien daarvan, is naast het staatspensioen, een andere weg voor oplossing van het invaliditeitsvraagstuk mogelijk? In het Verslag wordt als middel aan de hand gedaan, om de invaliditeitsverzekering onder te brengen bij de Ongevallenwet en een toekomstige wet op bedrijfsziekten. Inderdaad zou men in een deel der gevallen van invaliditeit langs dezen weg kunnen voorzien — maar dan toch slechts in een zéér gering deel. Alleen voor de invaliditeit, ontstaan door een bedrijfsongeval of een bedrijfsziekte, zou op die wijze kunnen worden gezorgd. Maar daarmede zou slechts een klein deel van het braakliggende veld zijn bearbeid. B. v. ongeveer alle gevallen, waarin de invaliditeit door tuberculose ontstaat, zouden buiten de regeling zijn gebleven. Een eenigszins volledige regeling kan aldus derhalve *niet* worden bereikt. Men geeft daarom aan de hand, om de overblijvende gevallen te brengen bij de ziekteverzekering. Eenzelfde premie, ter zelfder

Eindverslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 58.

tijd geheven, zou dan dienen voor ziekte en voor invaliditeit, en eenzelfde orgaan zou het beheer der gelden hebben en over de uitkeeringen beslissen.

Dat denkbeeld — dat ook vroeger is verdedigd — heeft op het eerste gezicht veel wat aantrekt. Maar bij nadere overweging blijkt het niet wel uitvoerbaar. Ziekteverzekering en invaliditeitsverzekering verschillen naar haar aard essentieel. Ziekte treft den verzekerde gewoonlijk meerdere malen gedurende den loop zijner verzekering, maar pleegt slechts kort te duren en dus in ieder voorkomend geval betrekkelijk weinig aan het verzekeringsorgaan te kosten. Invaliditeit treedt, zoo zij voorkomt, gewoonlijk eerst na een ruimen tijd van verzekering in, maar pleegt dan een blijvende toestand te zijn, waarvoor een niet onaanzienlijk kapitaalsbedrag door het verzekeringslichaam moet zijn verzameld. M. a. w. bij de ziekteverzekering wordt voor iederen verzekerde gemiddeld een betrekkelijk kleine som betaald, die telkens (in geval van ziekte), behoudens kleine reserves, voor dien verzekerde wordt uitgegeven. Bij de invaliditeitsverzekering daarentegen worden voor iederen verzekerde gedurende jaren achtereem premien verzameld, waartegenover, zoo het geval van invaliditeit intreedt, groote en blijvende geldelijke verplichtingen van het verzekeringsorgaan komen te staan. Dit verschil in karakter der beide verzekeringen heeft ten gevolge, dat de regeling geheel verschillend zal moeten zijn, en hare samenkoppeling dus *niet* in den aard der zaak is gelegen.

In de eerste plaats moet de kring der verzekerden tegen invaliditeit ruimer worden genomen. Juist toch omdat die verzekering een doorlopend, onverbreekelijk, geheel vormt, moet men een zoodanig criterium kiezen voor de verzekeringsplichtigheid, dat dezelfde persoon niet nu eens wel, dan weer niet, onder den verzekeringsplicht zou vallen. Vandaar de zeer ruime definitie van artikel 4 van het wetsontwerp, in verband met artikel 31, en vandaar ook de bepaling van artikel 51, dat de verzekeringsplicht blijft, ook al zijn de voorwaarden voor het ontstaan daarvan vervallen.

In de tweede plaats brengt het zooveen aangeduide verschil tusschen ziekte- en invaliditeitsverzekering een onderling geheel verschillenden opzet mede. De ziekteverzekering eischt een gedecentraliseerde uitvoering, omdat in een lokaal beperkten kring beter kan worden beheerd en gecontroleerd; de invaliditeitsverzekering vordert centralisatie, door het noodzakelijk verband tusschen het totaal der over het geheele leven van den verzekerde, *waar dan ook*, betaalde premien, en de ten slotte te verwerven uitkering. Dat verband zou ook niet zijn opgeheven, als men *het bedrag* der eventueel te geven rente niet liet afhangen van het totaal der betaalde premien, daar dan het recht op die eenheidsrente zou moeten worden afhankelijk gemaakt van een minimum-aantal betaalde premien, en dus de op verschillende tijden en op verschillende plaatsen betaalde premien evenzeer in een centraal punt zouden moeten worden samengebracht en gecontroleerd.

Kan dus niet een bevredigende oplossing van het vraagstuk der invaliditeitsvoorziening worden verwacht, door die voorziening vast te koppelen aan de verzekering tegen ziekte — dan moet, bij aanvaarding van het stelsel der staatspensionneering, naar een anderen weg worden gezocht om de invaliditeitsvoorziening tot oplossing te brengen. Zal men zulk een weg vinden? Bijv. door een vrijwillige verzekering met staatssteun? De ondergeteekenden zullen niet behoeven te zeggen, dat zij het aantrekkelijke van zoodanige oplossing ten volle gevoelen. Ook voor hen is dwang allerminst aantrekkelijk — schoon in dit geval onvermijdelijk — en zij zouden niets liever zien dan dat het eigen, zij het door den Staat gesteund, initiatief der belanghebbenden in dezen tot de gewenschte oplossing kon leiden. Maar zij koesteren niet de illusie, dat dit het geval kan zijn. Wil men

zich tegen een betrekkelijk lage premie kunnen verzekeren, dan is toetreding op zéér jeugdigen leeftijd noodzakelijk. Maar men voelt zich dan gewoonlijk gezond en sterk en denkt niet in de eerste plaats aan invaliditeitsvoorziening. En later is de verschuldigde premie te hoog geworden, om dan nog te kunnen toetreden. Daarbij bedenke men ook, hoe bij vrijwillige *invaliditeitsverzekering* vooral de slechte risico's zullen toetreden. Heft men nu een individueele premie, in verhouding tot ieders invaliditeitsgevaar, dan zal die premie te hoog worden juist voor hen, die het meest de verzekering zullen noodig hebben. Dat zal ook het geval zijn, als men één premie vaststelt en die baseert op een gemiddeld ongunstig risico. En doet men dit niet, legt men aan de premie het gemiddelde invaliditeitsrisico van alle arbeiders ten grondslag, dan zal men vooruit kunnen nagaan, dat de verzekering zal uitloopen op een bankroet. En zelfs dan kan men met zekerheid voorspellen, dat bij dit stelsel de groote meerderheid der arbeiders — en juist ook de laagste groep van arbeiders, die bij invaliditeit zich het minst boven water kunnen houden — *niet* zal toetreden. Men kan dit betreuren, misschien in sommige gevallen zelfs den arbeider een grief van zijn onthouding maken, maar men heeft er rekening mee te houden en moet er de conclusie uit trekken, dat het evenbedoelde stelsel niet kan worden geacht, de oplossing van het invaliditeitsprobleem te kunnen brengen.

Maar kan die oplossing dan niet worden gevonden, door naast een Staatspensioen voor den ouden dag, een stelsel van verplichte invaliditeitsverzekering in te voeren, zooals het huidig ontwerp dat voorstelt? Theoretisch kan dat zeker, maar in de practijk zal het onmogelijk blijken, en wel met het oog op de kosten. Voor het Staatspensioen zal, hoe men het ook keert of wendt, een aanzienlijk jaarlijksch bedrag uit de schatkist benodigd zijn. Daarop wordt hieronder teruggekomen. Is het nu denkbaar, dat men daarenboven zal kunnen beschikbaar stellen een bedrag van miljoenen per jaar, dat, blijkens artikel 20 van het ontwerp, ook bij een, in beginsel zichzelf bedruipende, regeling benodigd is voor den inkoop van het thans levend geslacht? En zoo men het al kon, zou men het willen, waar dan naast elkaar zouden komen te staan een gratis ouderdomspensioen en een invaliditeitsverzekering, met al den, noodzakelijken, administratieven omslag, dien het huidige ontwerp voorschrijft en die slechts dáarin zou verschillen van de thans voorgestelde regeling voor een *gecombineerde* verzekering, dat de op te brengen premie iets, doch niet veel, lager zou kunnen zijn? Zou men dan niet het gevoel hebben, dat het verstandiger ware geweest om een iets hogere premie te heffen en het geheele apparaat van ambtenaren en organen, dat ook dan noodig blijft, in dienst te stellen van de verzekering tegen invaliditeit *en tegen ouderdom*, en om dan voorts eventueel de miljoenen, die het Staatspensioen van de schatkist eischt, in het belang derzelfde groep van personen op andere, meer vruchtdragende, wijze te besteden?

Inderdaad — de ondergeteekenden kunnen niet anders inzien, dan dat bij aanvaarding van het staatspensioen, de invaliditeitsverzorging van de baan is. En dat zouden zij ten *zeerste* betreuren. In de eerste plaats in het belang van de betrokkenen zelf. Bij het stelsel van staatspensionneering — zelfs als men het pensioen reeds op 60-jarigen leeftijd toekent — zouden allen definitief zijn uitgesloten, zoo zij niet den bepaalden leeftijd hadden bereikt. Aan hun lot zouden dus worden overgelaten allen, die op jongeren leeftijd door invaliditeit blijvend ongeschikt geworden zijn voor hun arbeid. Maar in de tweede plaats zouden de ondergeteekenden het loslaten van de invaliditeitsvoorziening betreuren uit een algemeen maatschappelijk oogpunt. Het is stellig een maatschappelijk belang, dat ouden van dagen, die uit hun arbeid niet meer een voldoende inkomen zich kunnen verwerven,

Eindverslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 58.

met behoud van hun zelfstandigheid langs anderen weg op het noodige voor levensonderhoud zullen kunnen rekenen. Dat geschiedt trouwens in het stelsel van het wetsontwerp evenzeer, en daar geschiedt het op een wijze, die de ouderdomsrente als een door eigen inspanning verworven recht zal doen gevoelen en dus iedere gedachte aan iets vernederends ten eenenmale uitsluit. Maar zoo mogelijk nog grooter maatschappelijk belang schijnt het den ondergeteekenden, dat iets wordt gedaan voor invaliden, en juist ook voor betrekkelijk jeugdige invaliden. In de eerste plaats, omdat hier de uitkeering ten goede komt mede aan het gezin van den verzekerde. Maar in de tweede plaats, omdat juist de invaliditeitsvoorziening, anders dan de zorg voor den ouden dag, de gelegenheid biedt om prophylactisch te werken, door n. l. te trachten, invaliditeit te voorkomen, zoo zij niettemin is ingetreden, haar weder te doen verdwijnen. Het is bekend, welk een zegenrijke werking op hygienisch gebied de Deutsche sociale verzekering — en met name de invaliditeitsverzekering — heeft gehad en het is niet in de laatste plaats de illusie van de ondergeteekenden, dat ook ten onzent de invaliditeitsverzekering een dergelijke werking moge uitoefenen. De ondergeteekenden hebben getracht, in het ontwerp dit belang zooveel mogelijk op den voorgrond te stellen, ten bewijze waarvan moge worden gewezen op de artikelen 99 v. v. en met name ook op artikel 122 van het wetsontwerp.

De conclusie uit hetgeen voorafgaat is dus deze, dat bij omhelzing van het stelsel der staatspensionneering zonder twijfel de invaliditeitsverzekering in het gedrag zou geraken en dat dit in het algemeen belang zoowel als in het belang der betrokkenen zeer ongewenscht zou zijn. Voorts moge uit het voorgaande zijn gebleken, dat de ondergeteekenden niet kunnen deelen het gevoelen van het lid dat, de premiën met tolgelden vergelijkende, die premiën eenvoudig uit praktische overwegingen wilde zien achterwege blijven. Ondergeteekenden begrijpen die stemming volkomen. Ook zij hebben zich afgevraagd, of de onvermijdelijke administratie, die van de wet het gevolg zal zijn, (al hebben zij er angstvallig naar gestreefd om die administratie zooveel mogelijk te beperken) niet tot verlaten van het stelsel der verplichte verzekering moest leiden. Maar zij zijn tot de conclusie gekomen dat, zelfs bij aanvaarding van het Staatspensioen, de volle administratie evenzeer zal moeten worden verricht, indien men de invaliditeitsverzekering niet prijs geeft. En — het is boven gebleken — zij zouden een zoodanige opoffering in de hoogste mate onwenselijk achten.

Ten slotte nog een woord over de Staatspensionneering als aanvulling van een vrijwillige ouderdomsverzekering. Deze gedachte — die ook in de andere Kamer is verdedigd — gaat er, terecht, van uit, dat van een vrijwillige ouderdomsverzekering zonder meer, niet een afdoend resultaat kan worden verwacht. Als aanvulling zal dan een uitkeering van Staatswege komen, b.v. tot een bedrag van f 2 per week, voor hen die geen rente, of geen voldoende rente, uit eigen premiën zich hebben kunnen verwerven. Men vleit zich met de hoop, dat gaandeweg de vrijwillige verzekering onder het volk zal doordringen, zoodat het suppletoire of in de plaats tredende Staatspensioen op den duur overbodig zal worden.

Die hoop schijnt den ondergeteekenden een illusie, die in afzienbaren tijd niet zal worden verwezenlijkt. Er zal immer een zeer breede kring van minvermogenden overblijven die, wetende dat zij ook zonder eigen inspanning recht zullen hebben op een bepaald bedrag per week, er niet toe zullen komen — er wellicht ook niet toe kunnen komen — om wekelijks een premie voor een vrijwillige verzekering op zijde te leggen.

Of zal men tegen het eind van iemands leven gaan onder-

zoeken, of hij veertig of vijftig jaar geleden niet had kunnen beginnen met premiebetaling voor een vrijwillige verzekering, en hem, bij bevestigende beantwoording, het Staatspensioen onthouden? En hoe zal het gaan, als de betrokkene zich een vrijwillige rente heeft weten te verzekeren? Zal men hem niettemin het aanvullende Staatspensioen geven? Of zal men een straf op de eigen zorg stellen, door de suppletie niet toe te kennen, zoo gauw de rente, uit eigen middelen verkregen, een bepaald bedrag heeft bereikt? Deze en dergelijke vragen rijzen aanstonds ter zake van het thans besproken systeem en zullen aan een bevredigende uitwerking groote moeilijkheden in den weg leggen. Bedenkt men daarbij, dat ook aan dezen vorm van Staatspensioen goddeels de algemeene bezwaren tegen Staatspensioen verbonden zijn en dat ook dit stelsel aan den Staat zeer hooge financiële eischen zal stellen (de kosten van het Staatspensioen en van den Staatssteun aan de vrijwillige ouderdomsverzekering, zoomede hetgeen de Staat zal moeten doen voor de invaliditeitsvoorziening), dan kan het niet verwonderen, dat de ondergeteekenden ook van dit stelsel geen heil kunnen verwachten.

Ad B. Het tweede bezwaar, dat de ondergeteekenden tegen de Staatspensionneering zouden willen aanvoeren, zijn de kosten. Men maakt er de Regeering eenigszins een grief van, dat zij niet heeft overgelegd een berekening van de vermoedelijke kosten van Staatspensioen voor Nederland. Naar het voorkomt, niet geheel terecht, want de ondergeteekenden hebben ook te dezen aanzien steeds zooveel mogelijk geantwoord op iedere hun gedane vraag. Maar het is feitelijk onmogelijk, een bepaalde berekening te maken, vóór men een uitgewerkt schema van pensionneering vóór zich heeft en b.v. kent het wekelijks uit te keeren bedrag en den leeftijd, waarop de uitkeering zal beginnen. Trouwens ook dan nog blijkt slechts een globale schatting mogelijk, als men het pensioen alleen wil geven aan „behoef-tigen” — welk laatste begrip eerst in de practijk zal kunnen worden omljnd. Intusschen zijn van verschillende zijden, en ook van de zijde der Regeering, cijfers gegeven, die wel is waar allerminst op positieve juistheid aanspraak maken, maar die toch allicht een indruk kunnen geven van de vermoedelijke kosten van ouderdomspensionneering. Het moge den ondergeteekenden vergund zijn, eenige van die cijfers hier een plaats te doen vinden.

In de eerste plaats worde dan opgemerkt, dat de kosten der Engelsche Staatspensionneering reeds in 1911/12 werden geraamd op bijna f 150 miljoen. Naar den maatstaf der bevolking van de beide landen gerekend — die zich ongeveer verhoudt als 2 : 15 — zou dit voor Nederland beteekenen een jaarlijksche uitgaaf van plm. f 20 miljoen. Die uitgaaf zou benodigd zijn voor een Staatspensioen van 3 gulden per week op 70 jarigen leeftijd. En mocht men daartegen willen aanvoeren, dat het Engelsche cijfer is opgezet door het groot percentage van „behoef-tigen” in Ierland, dan moge daartegenover worden gesteld, dat Nederland naar verhouding méér personen van 70 jaar en ouder telt dan het Vereenigd Koninkrijk. Vielen volgens de volkstelling van 1909 ten onzent op plm. 5.85 miljoen inwoners ruim 212.000, of 3.6 pct., in deze groep — in het Vereenigd Koninkrijk was dat percentage 2.9 (1). Vermoedelijk zou dus deze, voor ons financieel-ongunstige, omstandigheid het abnormale pauperisme van Ierland ruimschoots compenseeren en zou het cijfer van 20 miljoen bij

(1) Dit cijfer is ontleend aan het Verslag van Mr. V. H. RUTGERS, in September 1912 uitgebracht. Blijkens hetgeen voorkomt op blad. 50 van dat Verslag, werd in het midden van 1910 de bevolking van het Vereenigd Koninkrijk geschat op plm. 45.5 miljoen, en het aantal personen boven 70 jaar op plm. 1.3 miljoen.

Eindverslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 58.

invoering van het Engelsche Staatspensioen niet overdreven blijken.

Dit wordt ook bevestigd door de mededeelingen van de leden, die in de Tweede Kamer in het bijzonder over de financieele zijde der Staatspensionneering spraken. De heer TREUB (*Handelingen* 1912/13, bladz. 95/6) schatte de kosten van het Engelsche Staatspensioen voor ons land op f 24 miljoen per jaar. Werd wekelijks f 3 resp. f 2 gegeven op 65 jarigen leeftijd, dan zouden de jaarlijksche uitgaven stijgen tot f 40 resp. f 26,5 miljoen. De heer PATJN (*Handelingen*, bladz. 202) schatte de kosten van het Engelsche pensioen op f 19,4 miljoen per jaar. Bij eenige beperking van dat stelsel, meende hij, zou met f 14 miljoen per jaar kunnen worden volstaan. De heer TYDEMAN eindelijk (*Handelingen*, bladz. 176) wilde voor een beperkte uitkeering op den ouden dag (als aanvulling van vrijwillige ouderdomsverzekering) f 12 miljoen per jaar beschikbaar stellen.

Ofschoon dus de ramingen wel uiteenloopen, blijkt toch naar het algemeen oordeel een zoodanig jaarlijksch bedrag met het Staatspensioen te zijn gemoeid, dat naar het oordeel van de ondergeteekenden dit op zich zelf reeds een overwegend bezwaar tegen invoering van dit stelsel moet worden geacht.

Ad 2um. Is dus het stelsel van Staatspensionneering niet aanbevelenswaardig — een andere vraag is of dat van verplichte verzekering het wél is. Men maakt tegen laatstgemeld stelsel bezwaar, op grond van:

het ongeoorloofde van dwang;

den omslag en de kosten van het stelsel;

de te duchten moreele nadeelen van rentezucht, door simulatie en aggraviatie.

Reeds boven hadden de ondergeteekenden gelegenheid de in het Verslag uitgesproken meening te beamen, dat een oplossing langs den weg van vrijwillige verzekering in ieder opzicht de voorkeur zou verdienen. Maar daaraan voegden zij, voor de invaliditeitsvoorziening, als hunne zienswijze toe, dat langs dien weg een behoorlijke oplossing niet zal kunnen worden verkregen. Zij wenschen dat hier te herhalen en het uit te breiden ook tot de ouderdomsvoorziening. Meer dan eens is van pogingen uit de vrije maatschappij gebleken, om — doorgaans onder zeer gunstige voorwaarden en omstandigheden — een groep arbeiders op deze wijze maatregelen te doen nemen voor den ouden dag, en telkens zijn zulke pogingen een mislukking geweest. Inderdaad blijft dus niet anders over dan de dwang, waarvan men de noodzakelijkheid kan betreuren, maar dien men zal moeten aanvaarden, als men een bevredigende regeling wil. Overigens moge worden opgemerkt, dat juist de verplichte verzekering, die wekelijks een offer van de belanghebbenden eischt, meer dan eenige andere vorm van voorziening leidt tot het tegengaan van zorgeloosheid van de betrokkenen.

Over den rechtsgrond voor de verplichte toetreding tot de verzekering is door de ondergeteekenden in een afzonderlijke, tot de andere Kamer gerichte, Nota breedvoerig gehandeld. Het moge hun vergund zijn, te dier zake naar die Nota te verwijzen (Gedrukte stukken 1911—1912, 68, 2).

Niet te loochenen valt, dat de verplichte verzekering een omvangrijke administratie medebrengt, omdat de rente ten slotte op grond van een jarenlang voortgezette, wekelijksche premiebetaling zal worden verkregen. Dat is inderdaad een nadeel van een systeem, dat rente slechts toekent op grond van betalingen van belanghebbenden. Maar dat nadeel mag uitteraard niet den doorslag geven, om zoodanig systeem te

verwerpen. De administratiekosten zullen ook niet overwegend zijn. Op grond van de Duitsche ervaring zijn zij geschat op f 0,90 per verzekerde en per jaar. (Memorie van Toelichting ad art. 19 ontwerp, waar door een drukfout, in plaats van f 0,90, is afgedrukt: f 0,20). Anderzijds zijn ook de administratiekosten van het Engelsche stelsel niet gering, gelijk blijkt uit het evengenoemde rapport van den heer RUTGERS, bladz. 53.

Eindelijk de moreele nadeelen, waarop in den aanvang van het Verslag wordt gewezen en die kunnen worden samengevat onder de benaming van „rentejacht”. Het kan niet worden geloofend, dat iedere regeling, die recht op een uitkeering geeft, afhankelijk van de vervulling van bepaalde voorwaarden, kan leiden tot misbruiken. Ook bij het Staatspensioen ontbreken misbruiken niet (zie b.v. bladz. 18/19 rapport-RUTGERS). En de kans op misbruiken is grooter, naarmate de voorwaarden, waaraan moet worden voldaan, minder voor objectieve waarneming en beoordeeling vatbaar zijn. Zoo zal ouderdomsvoorziening — welk stelsel men ook kiest — steeds in mindere mate aanleiding geven tot misbruiken dan ongevallen- of invaliditeitsvoorziening, waar het vage criterium van fysieke ongeschiktheid voor den arbeid moet beslissen. Maar dat wil niet zeggen, dat men daarom van voorziening tegen invaliditeit of ongevallen moet afzien, doch alleen dat men bij de toepassing der getroffen regeling steeds een open oog moet hebben voor de mogelijkheid van misbruik. Het uitvoerend gezag, maar niet minder de beroepsrechter, zal zich de mogelijkheid van knoeierij voor oogen moeten stellen en moeten bedenken, dat niet door een oncritische toekenning van renten waarlijk sociaal wordt gehandeld, maar alleen door een rentetoeckenning op zoodanige wijze, dat het door arbeiders en werkgevers voor een bepaald doel bijeengebrachte kapitaal ook inderdaad ten volle aan dat doel (de verzorging van werkelijk invaliden) ten goede komt. Het is bekend, dat nog in den laatsten tijd in eenige Duitsche publicaties twijfel is geopperd aan de vraag, of de uitvoerende en rechterlijke organen daar te lande zich wel immer voldoende die waarheid voor den geest hebben gesteld. Daarnevens zal het bekend zijn, dat door zeer competente personen die publicaties van groote eenzijdigheid zijn beschuldigd. Hoe dit echter zij — ongetwijfeld zal de Duitsche ervaring een krachtig middel blijken om ten onzent eene uitvoering der wet naar haren geest te bevorderen. Ook dan zullen misbruiken ongetwijfeld niet geheel uitblijven. Maar de ondergeteekenden zijn overtuigd, dat dan van de Invaliditeitswet zal kunnen worden getuigd wat thans ook van de Ongevallenwet kan worden gezegd: dat, niettegenstaande enkele onvermijdelijke schaduwzijden, de wet als zoodanig ten slotte een zegen is gebleken voor de arbeiders.

Ad 3um. Waar de vraag of de invaliditeitsvoorziening niet aan de ziekteverzekering had behooren te zijn gekoppeld, onder 1°. reeds is behandeld, blijft thans alleen nog te bespreken het gemis eener weduwenrente en de beperking der verzekering tot loonarbeiders.

Dat het wetsontwerp geen weduwenrente kent, vindt, evenals het betrekkelijk geringe bedrag der toe te kennen uitkeeringen, zijn grond in financieele overwegingen. De behoeften, waarin men zou willen voorzien, zijn zóó veelvuldige en zóó kostbare, dat noodwendig een keus moet worden gedaan. Zoo stonden ondergeteekenden voor de keus: weduwenrente of weezenrente en bij die keus hebben zij voor laatstgenoemde moeten beslissen. De gronden daarvoor zijn uiteengezet in § 2 van de Algemeene Beschouwingen, in de Memorie van Toelichting tot het wetsontwerp; op bladz. 51 en 53 van het Verslag der andere Kamer, alsmede in de redevoering, door den eerstondergeteekende op 14 November 1912 in die Kamer gehouden (*Handelingen*, bladz. 627/8). Naar die gronden verwijzende, zouden onder-

geteekenden er thans alleen nog op willen wijzen, dat de weezenrente van het ontwerp (artt. 82 v. v.) in vele gevallen metterdaad ook aan de weduwe van den verzekerde zal ten goede komen en wel juist in den tijd, waarin de weduwe het meest behoefte heeft aan steun.

Ook op de beperking der verplichte verzekering tot loonarbeiders meenen de ondergeteekenden niet meer in den breede te moeten ingaan. Herhaaldelijk — en met name in de boven reeds aangehaalde Nota, Gedrukte Stukken 1911/1912, 68, 2 — hebben zij hun gevoelen over dit punt geuit. Het zal bekend zijn, dat zij de regelmatige, b.v. wekelijksche, afhouding van een deel van het inkomen ten behoeve van de verzekering tegen invaliditeit en onderdom, alleen mogelijk en in beginsel gemotiveerd achten bij loonarbeiders, die eenerzijds op regelmatige tijden loon ontvangen, waarvan de afhouding kan geschieden, en anderzijds naast dat loon geen inkomen plegen te genieten, waaruit zij een voorziening voor hun ouden dag of voor invaliditeit zouden kunnen bekostigen. En nu is het waar, dat ook bepaalde individuen uit de groep der niet-arbeiders in niet betere geldelijke omstandigheden verkeerden dan vele loonarbeiders, maar dat kan geen reden zijn, om die groep ook in de verplichte verzekering op te nemen. Trouwens zouden reeds dadelijk overwegende praktische bezwaren rijzen: waar moet de inkomengrens worden gelegd en hoe zal men in concreto te weten komen, of de grens niet is overschreden? Hoe zal men verzekerd kunnen zijn van een regelmatige premiebetaling? enz. Deze bezwaren zijn dan ook oorzaak, dat zij, die in theorie een algemeen verzekeringsplicht van minvermogenden verdedigen, toch om redenen van practijk genoeg moeten nemen met een verzekering alleen van loonarbeiders. Men zie b. v. in dien zin mr. M. W. F. TREUB, in zijn geschrift: „Over sociale verzekering”, bladz. 106/7. Overigens moge worden herinnerd aan het instituut der vrije verzekering (artt. 69—70 en 93—98 van het ontwerp), dat in het bijzonder ook voor kleine neringdoenden een goed hulpmiddel zal kunnen blijken in den strijd om ook op den ouden dag het hoofd boven water te houden.

Door een lid worden nog een tweetal bezwaren geopperd van financieelen aard. In de eerste plaats maakt hij bezwaar tegen den als grondslag van berekening aangenomen rentevoet van $3\frac{1}{2}$ pct. En in de tweede plaats wijst hij op het bezwaar, dat gaandeweg een groot kapitaal in handen der Bank zal bijeenkomen en door de Bank zal moeten worden belegd.

Wat het eerste punt betreft — aanvankelijk was, gelijk bekend, op het voetspoor van vroegere ontwerpen, een rentevoet van 3 pct. voor de baten en lasten aangenomen. In de Commissie van Voorbereiding uit de andere Kamer werd die grondslag nagenoeg algemeen te schroomvallig geacht en door het huidig aspect der dingen niet gerechtvaardigd (bladz. 56 Verslag). Ofschoon de ondergeteekenden er aanvankelijk de voorkeur aan gaven om in dezen, bij de uit den aard der zaak bestaande onzekerheid, den veiligsten weg te bewandelen (bladz. 60), moesten zij bij nadere overweging ten slotte toegeven, dat een rentevoet van $3\frac{1}{2}$ pct. verantwoord kan heeten (bladz. 66 Verslag), zooals dan ook evenzeer aan de laatste wetenschappelijke balans van het Pensioenfonds voor weduwen en weezen een rentevoet van $3\frac{1}{2}$ pct. is ten grondslag gelegd. En, voorzoveel hun is kunnen blijken, heeft die wijziging in het huidig ontwerp ook in de kringen der financiers, in en buiten de Kamer, niet tot eenigszins ernstige critiek geleid. Men bedenke trouwens, dat de grondslag van $3\frac{1}{2}$ pct. niet alleen is aanvaard voor de baten, maar ook voor de lasten der verzekering.

Nu behoeft het geen betoog, dat niet met zekerheid is te zeggen of de gekozen rentevoet juist zal blijken. Daarvoor zou men den loop van den rentevoet gedurende tal van jaren moeten

kunnen voorspellen, en dat is niemand gegeven. Uitgaande echter van de omstandigheid, dat thans de rente der schuld van vele uiterst solied beheerde landen de 4 pct. nadert en met zeer vele andere eerste klasse fondsen meer dan 4 pct. is te maken, scheen het alleszins aannemelijk, dat, over tal van jaren gerekend, door de Bank — die zich niet tot belegging in Staatsfondsen behoeft te beperken — gemiddeld een rente van $3\frac{1}{2}$ pct. zal kunnen worden gemaakt. Daarbij komt, dat in de eerste jaren, als wél de volle premiën inkomen maar betrekkelijk weinig zal behoeven te worden uitgekeerd, een rentereserve zal worden verzameld die, rente op rente gevend, mettertijd als compensatie voor tijden van lageren rentestand zal kunnen dienen.

In de tweede plaats wordt door het vorenbedoelde lid gewezen op de bezwaren, verbonden aan de belegging van een groot kapitaal door de Rijksverzekeringsbank. Of in Engeland van ouderdomsverzekering is afgezien mede onder den invloed van deze bezwaren, moge in het midden blijven. Aan de ondergeteekenden is het niet bekend. Wél is aan hen bekend, dat men voor de invaliditeitsverzekering niet geschroomd heeft denzelfden weg in dit opzicht op te gaan, als in Duitschland is gevolgd en voor Nederland wordt voorgesteld. Uit § 54 van de National Insurance Act 1911 blijkt, dat de ontvangsten ter zake van de verzekering evenzeer in een fonds zullen komen en in hoofdzaak vanwege één enkel gecentraliseerd lichaam zullen worden belegd. Omtrent het vermoedelijk aantal verzekeringsplichtigen in ons land en de jaarlijks door werkgevers en werknemers te storten geldelijke bedragen vindt men gegevens in het rapport van prof. KLUYVER (1912—1913, 58, bladz. 3). Daaruit is echter niet op te maken, wanneer en welke bedragen zullen moeten worden belegd, vermits het aantal en de bedragen der jaarlijks toe te kennen renten niet bekend zijn. Maar de ondergeteekenden erkennen volkomen, dat de toekomstige belegging der gelden een aangelegenheid is, die zeer groote en deskundige zorg zal eischen. Eenerzijds zal moeten worden gezorgd voor zoo groot mogelijke soliditeit der belegging, anderzijds zal moeten worden gestreefd naar een belegging, die, voor zooveel mogelijk, weder aan het volk zelf, en zijn verscillende bronnen van productieve kracht, ten goede komt. Met de overwegingen, in dit gedeelte van het Verslag aangevoerd, zal te zijner tijd stellig worden rekening gehouden.

Naar het oordeel van eenige leden is artikel 352 in verband met artikel 349 van het wetsontwerp in strijd met artikel 158 van de Grondwet, doordat geschillen over de vrije verzekering zullen worden beslist door een administratieven rechter, niet-tegenstaande die geschillen door bedoelde leden zuiver civielrechtelijk worden geacht.

De ondergeteekenden willen zich niet begeven in de vraag, of deze laatste stelling moet worden beaamd. Het is bekend, dat de vraag, waar de scheidslijn ligt tusschen civielrechtelijke en publiekrechtelijke geschillen, tot de zeer betwiste behoort en reeds aanstonds wordt dan ook in het Verslag door andere leden de meening geuit, dat de onderhavige geschillen van niet geheel privaatrechtelijken aard zijn, waar immers bij de vrije verzekering de Staat ieder initiatief tot het aangaan eener zoodanige verzekering zonder meer moet aanvaarden. Met name zou de twijfel, of hier wel sprake is van privaatrechtelijke geschillen, kunnen gelden ten aanzien van de vrije verzekering, die krachtens artikel 57 van het wetsontwerp is ontstaan en die niet in de eerste plaats door den wil van den betrokkene, is in het leven geroepen.

Intusschen — gelijk gezegd — de ondergeteekenden meenen op dit oogenblik in deze strijdsvraag niet bepaald positie te moeten nemen. Immers zijn zij (met de leden der Kamer, die in het Verslag zich in dien zin uitte), van oordeel dat de wettelijke regeling aldus moet worden opgevat, dat hij die

Eindverslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 58.

een vrije verzekering sluit, accepteert alle daarvoor geldende bepalingen, o.a. die, betreffende de berechting van geschillen. Van onttrekking aan zijn grondwettelijk toegekenden rechter is geen sprake. Niemand *behoeft* een vrije verzekering aan te gaan en hij die het doet, verklaart door dat feit zelf, dat hij de uit die verzekering oprijzende geschillen wil zien berecht door een anderen dan den civielen rechter.

Het is dan ook de opvatting geweest van alle ministers, die zich met de invaliditeits- of ouderdomsverzekering hebben beziggehouden, dat de geschillen, uit de vrije verzekering voortvloeiende, aan den administratieven rechter behooren te worden opgedragen. Men zie artikel 12 van het ontwerp-KUYPER (Gedr. Stukken 1904/5, 188, 2) en artikel 23 van het ontwerp-VEEGENS (Gedrukte Stukken, 1907/8, 164, 2).

Ook op ander gebied is de hier verdedigde opvatting gehuldigd. Volgens het tweede lid van artikel 2 der Pensioenwet voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren (wet van 9 Mei 1890, *Staatsblad* 79, laatstelijk gewijzigd 5 Juni 1905, *Staatsblad* 156) zal een vrouw, die kinderen heeft uit een huwelijk met een niet-ambtenaar, ten behoeve van die kinderen pensioengerechtigd kunnen worden, als zij ambtenares wordt en huwt met een ambtenaar. De dan door haar aangegane verzekering is een zuiver vrijwillige. Niettemin wordt over deswege gerezen geschillen geoordeeld, niet door den rechter, maar door de Kroon, de betrokken afdeling van den Raad van State gehoord. Wellicht zou ook het geval, bedoeld in het vierde lid van artikel 10 dier wet, hier kunnen worden aangevoerd.

Naar het oordeel van de ondergeteekenden mag het dus wel als vaststaande worden aangemerkt, dat hier een regeling wordt geschapen, die voor de betrokken belangen de meest wenschelijke mag worden geacht en die ook vroeger, door opeenvolgende Regeeringen zoowel als door den wetgever, als volkomen grondwettig is beschouwd.

De verwachting, die naar veler oordeel gewettigd was, dat in het wetsontwerp de speciale middelen zouden worden aangegeven, waaruit de Staatsbijdrage zoude worden gedekt, kan naar het oordeel van de ondergeteekenden niet gegrond zijn op de ervaring, noch op den aard der zaak. Immers de uitgaven, voortvloeiende uit wetten, worden bijna zonder uitzondering bestreden uit de schatkist, dus uit de opbrengst van alle middelen.

Dat de Regeering meer dan eens verklaarde, dat naar haar oordeel de wijziging van het tarief van invoerrechten noodig was, teneinde de invoering der invaliditeits- en ouderdomsverzekering mogelijk te maken, was een oordeel van financieel beleid, niet een verklaring die in dien zin in een wettelijke bepaling kan worden omgezet, dat het geld, door het tarief boven een bepaald bedrag opgebracht, wordt afgezonderd van de algemeene middelen en gebruikt voor de Rijksbijdrage bedoeld in art. 20. Zoude de Regeering in het algemeen een dergelijke afzondering van een bepaald middel niet aanbevelenswaardig achten, zij vond hiertoe ook in dit bijzondere geval geen aanleiding.

Dat de Eerste Kamer dit wetsontwerp niet in behandeling zoude kunnen nemen, alvorens de middelen tot dekking van de daaruit voortvloeiende kosten waren aangewezen, is een gevoelen, waarbij wellicht niet voldoende rekening is gehouden met de overweging, dat, indien de Eerste Kamer geroepen werd belastingen te voteeren, waarvan de opbrengst moest dienen voor maatregelen, die nog niet waren vastgesteld, daartegen niet minder bezwaar zou bestaan. Waar hier en het betrokken ontwerp zelf en het ontwerp voor de middelen beide van grooten omvang zijn, ligt het voor de hand, dat een van beide voor moet gaan en dan schijnt de thans gevolgde weg verkieslijk, omdat er vóór de inwerkingtreding van art. 20

nog een tijd zal moeten verloopen, ruim voldoende om het voorgestelde financieele ontwerp wet te doen worden.

Met voldoening nam de Regeering dan ook kennis van het oordeel van andere leden, die meenden, dat de Kamer nu niet mocht weigeren over dit ontwerp een votum uit te brengen. De Regeering heeft het hare gedaan om de behandeling der Tariefwet in deze parlementaire periode mogelijk te maken, maar meende zich bij de beslissing der Tweede Kamer om de Ziektewet te behandelen te moeten neerleggen, daar, al zoude de behandeling der Tariefwet aanvangen, de afdoening in hooge mate twijfelachtig was geworden.

De opneming van een bepaling in de Invaliditeitswet, dat invoering niet zou plaats hebben, voordat door een verhooging van het tarief de middelen tot bestrijding der kosten waren aangewezen, zoude reeds op dezen grond bezwaarlijk geweest zijn, omdat uit het ontwerp tot wijziging der Tariefwet de te verwachten hoogere opbrengst niet blijkt, en alleen de toelichting een raming bevat.

Eenige leden verklaarden alleen dan hun stem aan de verzekeringswetten te zullen geven, wanneer de Regeering uitdrukkelijk de verzekering gaf, dat zij bij aanblijven in de volgende parlementaire periode zoo krachtig mogelijk eene speedige behandeling van de tariefsherziening zal bevorderen.

In verband met deze verklaring zij opgemerkt, dat hetgeen door deze leden wordt verlangd, ook door de Regeering noodzakelijk wordt geacht. Herinnerd moge worden, dat de laatst ondergeteekende in de andere Kamer in hare vergadering van 4 Maart j.l. zich zoo duidelijk mogelijk heeft uitgesproken.

Die uitspraak rustte niet op eenige doctrinaire overweging, maar op de overtuiging, door het tegenwoordige Kabinet steeds uitgesproken en gehandhaafd, dat de versterking van 's Lands financiën, door de verzekeringswetten noodig geworden, moet worden gezocht in wijziging van het tarief van invoerrechten.

Met dankbaarheid werd door de Regeering kennis genomen van de verklaring van die leden, die ten deze blijk gaven van vertrouwen in de Regeering.

Artikelen.

Art. 4. Ondergeteekenden kunnen niet toegeven, dat dit artikel aan duidelijkheid te wenschen overlaat, en daarom bij de uitvoering tot praktische bezwaren zal leiden. Mocht bij de toepassing van het artikel in een bijzonder geval twijfel rijzen of bepaalde personen of een bepaalde groep van personen als „arbeiders” moeten worden beschouwd, dan zal de beslissing van den rechter kunnen worden ingeroepen.

Terecht werd gelezen, dat ook dienstboden, die loondienst volgens dit artikel verrichten, verzekeringsplichtig zijn.

Leeraren aan een bijzondere middelbare school, die nog niet pensioen van het Rijk krijgen, zijn als zoodanig niet uitgezonderd en vallen dus onder de wet. Ook zij, die slechts enkele uren in de week aan een bepaalde inrichting les geven, zullen echter in de meeste gevallen niet verzekeringsplichtig zijn. Dikwijls geven zoodanige personen ook aan andere inrichtingen onderwijs of zij geven privaattlessen of verrichten anderen loonarbeid, zoodat het totaal van hetgeen zij verdienen de loongrens overschrijdt. Zie ook art. 45.

Predikanten en kapelaans enz., wier totale bezoldiging niet meer dan f 1200 per jaar bedraagt, vallen onder de bepaling van dit artikel, indien moet worden aangenomen, dat zij zich bevinden in een dienstbetrekking, voortvloeiend uit arbeids-overeenkomst. Gemeente-ambtenaren, wien nòch door het Rijk, nòch door de gemeente pensioen is verzekerd en die overigens voldoen aan de vereischten voor verzekeringsplicht, door de Invaliditeitswet gesteld, zullen onder die wet vallen. In hoever gemeenten hare pensioenverordeningen met het oog op die

Eindverslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 58.

wet zullen wijzigen, valt thans bezwaarlijk te zeggen. Dit geheele punt wordt ook beheerscht door de vraag, hoe ten slotte de wet op de Rijkspensionneering van gemeenteamtbanen zal luiden.

Art. 5. Aangezien de kring der betrokken personen, in dit ontwerp en in de andere in het Verslag bedoelde wetsontwerpen, niet dezelfde is, is niet te vermijden, dat aan hetzelfde woord in de onderscheidene ontwerpen een verschillende beteekenis wordt gegeven. Het is ondertekenden niet duidelijk, waarom dit tot verwarring zou moeten leiden.

Art. 16. Onder rechtspersoonlijkheid bezittende „instelling” zijn ook naamloze vennootschappen begrepen.

Art. 31. De verhooging van de leeftijdsgrens voor het genot der weezenrente tot 15 jaar zou een niet onbelangrijke verzwaring van de lasten der verzekering medebrengen, tot dekking waarvan de middelen niet beschikbaar zijn.

Art. 36. De bij een publiekrechtelijk lichaam aangestelde tijdelijke arbeiders vallen, zoolang de pensioenbepalingen van dat lichaam op hen niet van toepassing zijn, onder den verzekeringsplicht.

Art. 40. Op bladz. 28 van het Verslag, Tweede Kamer, 1911—1912, 68, 3, werd door ondergeteekenden reeds aangegeven, waarom naar hunne meening de risico-overdracht, gelijk die is toegelaten in de Ongevallenwet, in de onderhavige wet niet kan worden opgenomen.

In de eerste plaats werd gewezen op de selectie van risico's, welke van de toelating van risico-overdracht het gevolg zou zijn, en voorts op de omstandigheid, dat de particuliere risico-dragers, doordat het voor hen een voordeel zou zijn als de wachttijd niet werd vervuld, er belang bij zouden hebben, dat de premiën ongeregeld werden betaald.

Aan de ondernemingsfondsen, welke reeds sedert eenigen tijd bestaan, een deel der Rijksbijdrage toe te kennen, zou geen zin hebben, reeds omdat zij in den regel reserves zullen hebben gevormd.

Naar aanleiding van de bewering, dat het niet toekennen van een deel der Rijksbijdrage aan ondernemingsfondsen, er wellicht fabrikanten en andere ondernemers toe brengen zal alleen jonge en zeer gezonde personen in dienst te nemen, wenschen ondergeteekenden de vraag te stellen of die fabrikanten en ondernemers, indien aan de ondernemingsfondsen wel een aandeel in de Rijksbijdrage werd toegekend, ten aanzien van het arbeiderspersoneel geen selectie zouden uitoefenen, voor zooveel de omstandigheden dit mogelijk maken? Waar deze vraag moeilijk anders dan bevestigend kan worden beantwoord, ligt het voor de hand, dat het onbillijk zoude zijn aan fondsen, waarbij althans voor een deel uitgezochte risico's zijn verzekerd, een deel toe te kennen der bijdrage, welke juist bestemd is om te dekken, wat de minder goede risico's te weinig aan premie betalen.

Of inderdaad de premie voor de vrije verzekering te hoog moet worden geacht om de Bank de concurrentie te kunnen doen volhouden, zal de ervaring uitwijzen. Maar ook al zouden particuliere maatschappijen bereid zijn om voor een iets lagere premie verzekeringen te sluiten, zouden, naar de meening der Regeering, desniettemin velen, met het oog op den waarborg van het Rijk, aan de Rijksverzekeringsbank de voorkeur geven.

De vrije verzekering van personen, die niet onder de bepalingen omtrent verplichte verzekering vallen, is in dit ontwerp iets

bijkomstigs, zoodat de considerans niet behoeft te gewagen van de niet-arbeiders, die een vrije verzekering kunnen aangaan.

Art. 44. Of een persoon onder den verzekeringsplicht valt, behoort af te hangen van het loonbedrag, dat hij zelf met arbeid verdient. Werd daarbij mede in aanmerking genomen het loon, dat door zijn echtgenoot wordt verdiend, dan zou na het overlijden van een der echtgenooten, de andere echtgenoot, die bijv. 800 gulden loon verdient en reeds den leeftijd van 35 jaar heeft bereikt, onverzekerd blijven, hoewel hij behoort tot den kring der personen, voor wie de verzekering noodzakelijk wordt geacht. Ingeval echter door echtgenooten onafhankelijk van het loon inkomsten worden genoten, bestaat er geen reden om het vermogen of de inkomsten der echtgenooten te splitsen.

Art. 45. De bepaling is opgenomen naar aanleiding van het overleg met de Commissie van Voorbereiding (bladz. 100 van het Verslag). Het betreft hier niet een loongrens, en er bestaat geen verband met art. 55 (4).

Ingevolge de bepaling van art. 2, § 5, van de wet op de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten, van 2 October 1893, *Stbl.* 149, is de man, behoudens eenige uitzonderingsgevallen, uit eigen hoofde belastingplichtig voor het inkomen naar die wet van de vrouw. Zijn de echtgenooten echter afzonderlijk aangeslagen, ieder naar een inkomen van niet meer dan 2000 gulden, dan is het artikel niet van toepassing.

Art. 58. Behoudens het geval, bedoeld bij art. 67, hangt de loonklasse, waartoe een verzekerde behoort, niet af van het loon, dat hij zelf verdient, maar van het gemiddelde jaarloon der groep waartoe hij behoort. Bij de rangschikking van art. 61 zal uit den aard der zaak rekening worden gehouden met plaatselijke verschillen.

Art. 69. De Regeering zal eventueel zeker niet in gebreke blijven alles te doen, wat binnen haar bereik ligt, om de vrije verzekering te bevorderen.

Art. 70. De hier gestelde vraag wordt in bevestigenden zin beantwoord.

Art. 72. Erkend wordt, dat in de practijk twijfelachtige gevallen zich zullen voordoen, welke tot moeilijkheden aanleiding kunnen geven. Ondergeteekenden meenen echter, dat zoodanige gevallen bij elke andere omschrijving evenzeer zich zouden voordoen.

Verhoging van het percentage $\frac{1}{3}$ zou de kosten der verzekering aanzienlijk doen stijgen, zoodat de premiën hooger zouden moeten worden gesteld. Bovendien zouden, ware het percentage verhoogd, de Duitsche statistieken niet hebben kunnen worden gebruikt, hetgeen tot gevolg zou hebben gehad, dat de geldelijke opzet van de verzekering veel onzekerder zou zijn geworden.

Art. 74. Terugbrengen van de leeftijdsgrens op 65 jaren zou veel meer kosten. Het zou ook geen onverdeeld voordeel zijn, aangezien tal van 65-jarigen volkomen tot werken geschikt zijn en, doordien zij ouderdomsrente ontvingen, voor een zeer laag loon zouden kunnen arbeiden en daardoor de loonen zouden drukken.

Ten aanzien van de opmerking, dat de eischen, om als invalide te worden beschouwd, te drukkend zijn, moge worden verwezen naar hetgeen hierboven bij art. 72 is aangeteekend.

Art. 81. Ten aanzien van de bij dit artikel gestelde vraag, moge het ondergeteekenden veroorloofd zijn te verwijzen naar

Eindverslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 58.

de op bladz. 121 van het Verslag, Tweede Kamer, 1911—1912, 68, voorkomende beantwoording van dezelfde opmerking.

Art. 122. Het artikel bepaalt niet, dat door den betrokken Minister toelagen worden verstrekt, maar dat, na verkregen goedkeuring van de Koningin, toelagen kunnen worden verleend door de Rijksverzekeringsbank. Toelagen worden alleen verleend, indien zij in het belang zijn van de invaliditeitsverzekering. Zij worden betaald uit de geldmiddelen der Bank en, aangezien zij geacht worden te strokken tot vermindering van het bedrag der verschuldigde nitkeeringen, behoeven gelden daarvoor niet beschikbaar te worden gehouden.

Art. 208. Bij dit artikel komt de zeer gewichtige vraag ter sprake, welk bedrag aan premie zal mogen worden afgehouden van den arbeider, die een laag loon verdient. Daarvoor waren onderscheidene oplossingen mogelijk, die in de andere Kamer breedvoerig werden besproken en ook thans weder een ruime bespreking hebben gevonden.

In de eerste plaats zou men ook bij de lage loonen afhouding van de helft der premie door den werkgever kunnen toestaan. Deze regeling was door de ondergeteekenden voorgesteld, maar werd door de andere Kamer niet aanvaard.

In de tweede plaats zou men den Staat kunnen doen bijspringen. Dit wordt in het Verslag bepleit en werd ook verdedigd in de andere Kamer, die het denkbeeld echter met 42 tegen 29 stemmen verwierp (*Handelingen* bladz. 2527). Die verwerping geschiedde overeenkomstig het gevoelen van de ondergeteekenden, die in beginsel bezwaar hebben tegen een blijvende Rijksbijdrage aan deze verzekering en die bovendien een Rijksbijdrage ten behoeve van de lage loonen een, onwenselijke, premie op zoodanige loonen achten. Het is zeker in de hoogste mate wenschelijk, dat de loonen stijgen en in vele gevallen zal een vak-actie daaraan bevorderlijk kunnen zijn. Maar zolang de loonen nog laag zijn, zal moeten worden overwogen, welk gedeelte der premie van die lage loonen kan worden afgehouden. De andere Kamer nu sprak als hare meening uit, dat dit deel bij meerderjarige arbeiders moest beperkt blijven tot hetgeen onder *a* van het eerste lid van art. 208 is vermeld. Voor de ondergeteekenden was het daarentegen een open vraag — gelijk uit de discussies te dezer zake blijkt — of het inslaan van dezen weg de voorkeur verdiende boven hetgeen door hen was voorgesteld. Van alles beheerschende beteekeenis achten zij de al of niet aanneming van het amendement AALBERSE echter niet. Immers kwam en komt het hun voor, dat niet in de eerste plaats de vraag, hoeveel mag worden afgehouden, van practisch belang is, maar wèl de vraag, in welke mate op iedere partij ten slotte de premie zal komen te drukken. En die vraag wordt door hetgeen de wet zegt, niet in de voornaamste plaats beheerscht. Veelmeer zal het antwoord afhangen van de verhouding tusschen patroons en arbeiders in het betrokken vak en de betrokken streek en van de opvatting omtrent hetgeen de arbeider als minimum voor zijn levensonderhoud noodig heeft. Vermoedelijk zal in vele gevallen minder, in andere gevallen meer ten laste van den arbeider blijven dan het bedrag, hetwelk van zijn loon mag worden afgehouden. Onder die omstandigheden konden de ondergeteekenden geen overwegend bezwaar maken tegen het amendement, dat ten slotte werd aangenomen. Dat de gevolgen daarvan, met name voor den landbouw, zóó drukkend zullen zijn als in het Verslag van enkele zijden wordt ondersteld, gelooven de ondergeteekenden niet. Zij vragen zich ook af, of men een goeden maatstaf van vergelijking aanlegt, als men een deel der productiekosten (wat het door den werkgever te betalen deel der premie toch is) gaat vergelijken hetzij met de netto-winst, hetzij met een bedrag, aan belasting betaald. Zuiverder schijnt

het bv. de f 57,20 per jaar te vergelijken met het aan de bedoelde 7 personen betaalde jaarlijksche loon. Dat doende, zal men zien, dat het verschil tusschen artikel 208 en het aanvankelijk voorgestelde artikel 194 slechts een zeer gering percentage van het totale loon bedraagt en dus hoogstens op een minieme loonsverhooging neerkomt.

Ten slotte moge er op worden gewezen, dat de in het Verslag eenigermate gegeven indruk, dat het aangenomen amendement in het bijzonder den landbouw zou betreffen, niet juist is. Nog in de vergadering der andere Kamer van 15 April l.l. verklaarde de heer PATJN, dat zijne fractie juist daarom voor het sub-amendement, om ook de derde loonklasse in de wijziging te begrijpen, had gestemd, omdat dan het aldus aangevulde amendement een *algemeene* strekking kreeg. Men zie *Handelingen*, bladz. 2869, tweede kolom.

Art. 209. De juistheid dezer opmerking kan worden erkend. De bepaling is ontleend aan art. 44 der Ongevallenwet 1901. Waar in die wet deze — onschadelijke — bepaling voorkomt, scheen het aanbeveling te verdienen hier een gelijksoortige bepaling op te nemen.

Art. 369. Tot hun leedwezen vernamen ondergeteekenden, dat dit artikel en art. 411 de wet onaannemelijk maakten voor eenige leden. Zij meenen echter, dat ten opzichte van dit punt van misverstand blijkt.

Wanneer verscheidene leden betreurden, dat de Regeering het amendement-Duys op art. 369 (waarschijnlijk is bedoeld art. 411) der wet heeft overgenomen, zulks met het oog op de noodzakelijke vastheid van beginselen en om het gemis van billijkheid tegenover alle Staatsburgers, zoo is dit, naar de ondergeteekenden bescheidenlijk opmerken, alleen te verklaren door misvatting van de strekking van het amendement. Art. 411 toch bevatte reeds de mogelijkheid om de bepalingen omtrent rente zonder premie in werking te doen treden, voordat de geheele regeling der verzekering in werking zou kunnen worden gebracht. Art. 370 trof voor dit geval eene bepaalde regeling, die in den overgangstijd zoude werken. Art. 411 onderstelde reeds, dat deze overgangstijd eenige jaren zou kunnen duren; immers in het derde lid was opgenomen de bepaling, dat, indien bij Koninklijk besluit geen vroegere datum zou zijn bepaald, de geheele wet in werking zou treden drie jaren na de inwerkingtreding van art. 369. Het ontwerp gaf dus vrijheid aan de Kroon om den datum van de inwerkingtreding van art. 369 vast te stellen en beperkte de vrijheid der Kroon omtrent de inwerkingtreding der overige bepalingen der wet. Het amendement-Duys deed niet anders dan eveneens de vrijheid der Kroon beperken, ten aanzien van de inwerkingtreding van art. 369. Gesteld de Invaliditeitswet werd afgekondigd op 1 Juli 1913, zoo volgde uit het ontwerp niet, wanneer art. 369 en dus ook niet, wanneer het overige deel der wet in werking zou treden. Het amendement-Duys zou, bij afkondiging der wet op 1 Juli 1913, als eenig gevolg hebben, dat art. 369 in werking zou treden niet later dan 1 Januari 1914, en dien-tengevolge de wet niet later dan drie jaar na dien dag. Het eenige, dat de Regeering zich af te vragen had ten aanzien van het amendement-Duys, was dus, of zij meende in zes maanden tijd gereed te kunnen zijn met de voorbereiding van de invoering van art. 369 en of drie en half jaar voldoende zoude zijn voor de invoering der geheele wet. Toen de Regeering op deze beide vragen bevestigend kon antwoorden, kon zij door overneming van dit amendement voldoen aan een blijkbaar algemeen wensch.

Blijkt uit het bovenstaande, dat van eene overijde zwenking bij de behandeling van art. 411 geen sprake is geweest, evenmin kan met grond worden beweerd, dat hierbij de vast-

heid van beginselen in het gedrang kwam of dat billijkheid tegenover andere Staatsburgers ontbrak. De klacht, dat vastheid van beginselen ontbrak, wordt blijkbaar gegrond op de bevestiging, dat de regeling van art. 369 is Staatspensionneering. Ware dit zoo, dan zoude dit van toepassing zijn niet alleen op het onderhavige ontwerp, maar ook op de ontwerpen-KUYPER en VEEGENS, die eveneens uitkeeringen bevatten zonder voorafgaande premiebetaling. Dit moet echter beslist worden ontkend. Staatspensionneering wordt algemeen genoemd eene algemeene *blijvende* regeling, waarbij aan personen, die in bepaalde omstandigheden verkeeren en beneden een bepaalde inkomensgrens blijven, een uitkeering wordt gegeven uit de publieke kas. Hetgeen in de bovenbedoelde ontwerpen en in dit ontwerp is voorgesteld, bedoelt aan een deel der personen, die, ware de wet eerder ingevoerd, krachtens de wet recht verkregen zouden hebben op een uitkeering, deze uitkeering te geven. Ook art. 370 en art. 411 brengen in dit karakter der uitkeering geen de minste wijziging. Men kan dit niet Staatspensionneering noemen, zonder dit begrip te verdoezelen. Van onvastheid van beginselen ten opzichte van Staatspensionneering zijn de ondergeteekenden zich dan ook niet bewust. Zij zijn daarvan tegenstanders gebleven.

De klacht over onbillijkheid tegenover andere Staatsburgers richt zich tegen het karakter van den voorgedragen maatregel als arbeidersverzekering. Het groote bedrag, dat de Staat voor dezen maatregel beschikbaar stelt, komt inderdaad onmiddellijk alleen ten goede aan den kring van personen, die aan de verplichte verzekering wordt onderworpen. Dat deze verplichting alleen voor arbeiders geldt, rust op gronden reeds herhaaldelijk en nog hierboven ontwikkeld. Uit dit karakter der regeling vloeit naar de meening van de ondergeteekenden noodwendig voort, dat ook de overgangsmaatregelen alleen op personen uit dezen kring van toepassing kunnen zijn. Zij kunnen dus niet inzien, hoe hier van onbillijkheid sprake kan zijn.

Eene uitkeering als hier bedoeld past geheel in het ontwerp. De Staat betaalt door zijne bijdrage de inkoopsum voor het geheele tegenwoordig geslacht, voor zoover het verplicht is zich te verzekeren. Voor de verschillende leeftijdsgroepen is dit een met den leeftijd stijgend bedrag. Logisch is het om, waar voor de groep 65—70 jaren zoo hooge bedragen moeten worden gestort, niet de groep van 70 jaar en daarboven aan haar lot over te laten.

Niet te ontkennen valt, dat het eerder aanvangen met de uitkeering veel geld zal kosten. Dat de regeling weinigen bevredigen zal, kunnen de ondergeteekenden echter niet toegeven. Zeker wél de duizenden, die een uitkeering ontvangen en hen, die in hun lot belang stellen of daarbij belang hebben. Volgens een in December 1911 door prof. KLUYVER gedane schatting zouden in 1914 ongeveer 26 400 personen recht op uitkeering hebben, in 1915 ongeveer 27 800 personen, enz. Dit geeft voor 1914 een bedrag van ongeveer 2 $\frac{3}{4}$ miljoen gulden, een bedrag dat in de volgende jaren in verband met de bepaling van art. 370 in verhouding van het aantal rentetrekken klimt.

De Regeering meent, dat het mogelijk zal zijn binnen zes maanden de noodige maatregelen te nemen ter invoering van deze regeling. Art. 373 treedt eerst met art. 31 in werking en kan dus nu geen bezwaar opleveren. De inwerkingtreding van art. 374 vereischt geen afzonderlijke voorbereiding.

De meening, dat art. 369 niet in werking zou kunnen treden zonder dat de geheele wet in werking treedt, moet op misverstand berusten. Wel is het juist, dat tegelijkertijd met art. 369 een aantal andere artikelen in werking zullen moeten treden en andere zelfs geruimen tijd daarvoor. Zoo art. 375, in het Voorloopig Verslag genoemd. Een Koninklijk besluit, vaststellende de inwerkingtreding van dat artikel, zal zeer spoedig na de afkondiging der wet noodig zijn, om de uitvoe-

ring van art. 369, op het tijdstip genoemd in art. 411, 2de lid, mogelijk te maken.

Het Voorloopig Verslag wijst op een leemte, die echter naar het oordeel van de ondergeteekenden niet bestaat. Eerst wordt opgemerkt, dat art. 369 niet aanwijst het bedrag van de rente, en dat, wanneer art. 374 drie jaren na art. 369 in werking treedt, het bedrag der rente dus niet vaststaat. Dit is volkomen juist, maar dit is dan ook een afdoende grond, waarom geen regeering zou mogen nalaten te zorgen, dat op het tijdstip van het in werking treden van art. 369 ook art. 374 in werking treedt. De Regeering heeft de bevoegdheid daartoe en zou, door van die bevoegdheid geen gebruik te maken, in de vervulling van haar plicht te kort schieten. Evenmin kan art. 369, 2de lid, tot moeilijkheid aanleiding geven. Staat bij het in werking treden van art. 369 de Ziektewet niet in het Staatsblad, dan zal art. 369, 2de lid, buiten toepassing moeten blijven.

De 70-jarige, die reeds 10 jaren invalide is, zal inderdaad krachtens art. 369 niets kunnen ontvangen. Dit strijdt niet tegen den geest der wet, maar vindt zijn grond hierin, dat uit hoofde voornamelijk van financiële bezwaren, aan hen, die bij het in werking treden der wet invalide zijn, behoudens het in de artt. 369—371 bepaalde, geen aanspraak op rente kon worden toegekend.

Op de vier vragen, die gesteld zijn in dit verband, zij het volgende geantwoord:

1°. voor het onderzoek, noodig voor de toekenning eener rente krachtens art. 369, stelt de eerst-ondergeteekende zich voor commissies te benoemen. Hij meent, dat voor de overgrote meerderheid der gevallen, de arbeid der commissies van eenvoudigen aard zal zijn;

2°. voor de kosten der uitkeeringen zij verwezen naar het boven medegedeelde, dat echter niet meer kan zijn dan een ruwe raming;

3°. de Regeering is van oordeel, dat deze kosten moeten gebracht worden ten laste van het fonds, waarvan de stichting voorzien is bij art. 27 van het gewijzigd ontwerp-Tariefwet en dus in mindering komen van het kapitaal, beschikbaar voor de uitvoering van art. 371;

4°. van de beslissingen, genomen op aanvragen van rente, zal beroep openstaan bij den rechter, die bij art. 349 in verband met de artt. 344 en 376 aangewezen is.

Wanneer gevraagd wordt, hoe de ondergeteekenden zich den toestand denken, wanneer art. 369 in werking zal zijn getreden en de overige deelen der wet later niet tot uitvoering kwamen, meenen zij te kunnen verwijzen naar art. 411 der wet, dat beveelt, dat zij zullen in werking treden uiterlijk drie en een half jaar na de afkondiging der wet. Deze vraag kan dus alleen beteekenis hebben bij een voorstel tot wijziging van art. 411.

Art. 378. De ondergeteekenden meenen voor de beantwoording van de vraag, bij dit artikel gedaan, te kunnen verwijzen naar hetgeen boven werd medegedeeld. De strekking van het artikel is, dat de kosten van de hierbedoelde uitkeeringen niet ten laste mogen komen van het Invaliditeitsfonds. Het geld zal genomen worden uit de Staatskas, zoolang de wijziging der Tariefwet niet in werking is getreden. Daarna zal het geheele bedrag met het fonds, bedoeld in art. 27 van het gewijzigd ontwerp-Tariefwet worden verrekend. De schatkist treedt dus alleen op als kassier.

Eindverslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 58.

Artt. 380, 384, 387, 388 en 390. Het betreft hier niet alleen personen, die niet betalen kunnen. Overigens stelt de wet maxima en kan de rechter een geldboete van 50 cent opleggen. Voor een regeling, afwijkende van art. 23 Wetboek van Strafrecht, bestond naar de meening van ondergeteekenden geen reden.

*De Minister van Landbouw,
Nijverheid en Handel,*

A. S. TALMA.

De Minister van Justitie a. i.,

HEEMSKERK.

De Minister van Financiën,

KOLKMAN.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 9 Mei 1913.

VAN LAMSWEERDE.
VAN DER KUN.
VERMEULEN.
FRANSSEN.
PELINCK.

VERBETERING.

VERBETERING EENER MISSTELLING in het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over het ontwerp van wet tot instelling van Raden, die hun medewerking verleen en bij de uitvoering van wettelijke regelingen betreffende de arbeidersverzekering (Radenwet).

Op bladz. 698, kolom 1, regel 22 van onderen, moet tusschen de woorden: „voordoën,” en „op” worden ingevoegd: „en werd gewezen”.